

Fisa de restaurare

Denumire: Icoană Sfântul Arhanghel Mihail

Proveniență: necunoscută

Proprietar: Muzeul Episcopiei Argeșului și Muscelului

Datare: a doua jumătate a sec. al XVIII-lea – primul sfert al sec. al XIX- lea

Autor: necunoscut

Tehnica: tempera pe lemn

Dimensiuni: h= 98cm, l= 72cm, grosime= 2,1cm suport + 1,5 cm ramă

Imagine de ansamblu înainte de restaurare

I.DESCRIEREA TEHNICĂ A ICOANEI

I.1 Suportul de lemn

Suportul propriu-zis este din lemn de brad având două traversele din lemn de stejar. Panoul cuprinde trei planșe și are suprafață netedă și prezentând unele imperfecțiuni.

ansamblu verso înainte de restaurare

Rama atașată, din esență de fag, este prinsă de suport cu ajutorul cuielor de lemn care traversează în grosime suportul

I.2.Stratul pictural

a. Stratul de preparare (grundul)

Strat de preparare este de bună calitate, având o grosime relativă de cca 1mm. Este de asemenea destul de dur, compus din praf de cretă și clei animal. La o primă analiză se observă că are o coeziune între straturi micșorată din cauza procesului de îmbătrânire.

b. Desenul

Desenul este executat cu precizie și se poate observa că este vizibil incizat în grund.

c. Pelicula de culoare

În ceea ce privește peliculele de culoare, acestea sunt suprapuse începând de la consistent spre transparent. Blicurile s-au aplicat în paste pline. Fondul este realizat cu foiță de aur. Liantul pigmentilor este emulsia de gălbenuș de ou.

d. Verniul

Verniul are la bază o rășină moale (probabil damar) diluată cu esență de terebentină și a fost aplicat inegal.

II. STAREA DE CONSERVARE

II.1. Suportul de lemn

Suportul prezintă unele degradări cauzate în special de procesul de îmbătrânire dar se află într-o stare de conservare bună.

- atac xilofag fisură ce traversează panoul în grosime.

- fisuri apărute în zona nodurilor și în partea centrală a panourilor,

- o lovitură mecanică a suportului

- diverse lacune unele provenite din debitarea

- depuneri aderente și neaderente

-rama suportului este incompletă, lipsind aproximativ jumătate din partea inferioară iar capatul liber al jumătății rămase prezintă un atac xilofag sever.

-traversele depășesc marginea suportului spre exterior , de asemenea partea superioară a ramei este desprinsă de suport .

II.2.Stratul pictural

a.Stratul de preparație (grundul)

-are o bună aderență la suport dar o slabă coeziune între straturi.

-prezintă nu numai cracluri de batrânețe ci și ridicături sub formă de acoperiș în două ape ,lacune profunde (pană la suport) și lacune superficiale (între straturile de grund) provenite prin exfoliere în etape

-corespundeță între viciul de creștere și stratul de preparație

b.Película de culoare

-Eroziuni

-cracluri de bătrânețe

-lacune in pelicula de culoare -acolo unde culoarea s-a aplicat peste foița de aur,

- lacune cauzate de pierderea peliculei de culoare odată cu întregul strat de preparație sau unul dintre straturi.
- ridicăturile sub forma de acoperiș
- carbonizări cauzate de lumânări.
- exfolieri a peliculei de culoare

c.Verniul

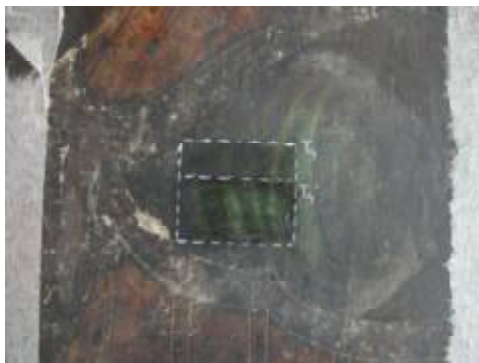
- depuneri aderente și neaderente
- uzuri
- brunisarea verniului
- aglomerări de verni
- picături și urme de ceară

III.INVESTIGAȚII PROPUSE

III.1. Teste de consolidare

S-a efectuat un test de consolidare cu clei de pește de concentrație 9-12%, într-o zonă cu desprinderi și ridicături sub formă de acoperiș.

III.2.Teste de curățare

testele au fost efectuate folosind soluții ce conțin alcool, esențe (de petrol, de terebentină, de pin) amoniac saponificat . În concluzie, s-a constatat că soluția optimă pentru foița metalică este apa alcoolizată iar pentru restul suprafeței soluția 2.

III.3. Probe prelevate pentru teste de laborator

Au fost prelevate patru probe pentru analiza XRF (fluorescență de raze X).

- P₁ – verde- gri, aripă;
- P₂ – roșu, veșmânt;
- P₃ – verde ;
- P₄ – carnație mână.

IV. Propunerea metodologiei de conservare – restaurare

IV.1. Biocidare

IV.2. Consolidare profilactică

IV.3. Consolidare suport

IV.4. Consolidarea stratului pictural

IV.5. Curățarea

IV.6. Integrarea cromatică

V.Descrierea operațiunilor de conservare- restaurare

Consolidare profilactică - clei de pește 6%.

V.1. Îndepărtarea depunerilor neaderente cu ajutorul unei pensule moi.

V.2. Biocidarea

S-a folosit soluție *Perxil*, soluția a fost aplicată prin pensulare pe versoul icoanei, în orificiile de zbor prin injectare apoi icoana a fost ermetizată timp de 14 zile.

V.3. Consolidare suport

- Fibra de lemn a fost fixată prin încleiere în fisurile de pe verso-ul iconaei. După fixare s-a îndepărtat surplusul.

- S-a completat jumătatea lipsă a ramei din partea inferioară. Fragmentul de lemn a fost fixat cu clei de pește, iar spațiile libere dintre acesta și suport a fost obturate cu fibră de lemn.

- Spațiul dintre partea superioară a ramei și suport a fost obturat cu fibre de cânepă impregnate cu clei.

V.4.Îndepărtare depuneri de ceară

- s-au îndepărtat mecanic, cu bisturiul tangent la suprafață. Urmele rămase au fost îndepărtate cu tampon de vată îmbibat cu soluție White-spirit.

V.5.Consolidarea la cald a stratului pictural

S-a pensulat clei fierbinte de pește în concentrație de 9- 12 % prin intermediul foitei japoneze. În zonele cu ridicături sub formă de acoperiș s-au făcut injectări sub stratul pictural, iar surplusul a fost îndepărtat cu un tampon de vată îmbibat în apă caldă și

foarte bine stors. După impregnarea cu clei s-au aplicat alternativ prese calde (utilizându-se fierul de călcat la 50°C) și prese reci, pentru crearea condensului, urmărindu-se astfel eliminarea apei din structură. Procedul s-a realizat prin intermediul a 2-3 foițe pelur și s-a repetat la interval de o oră până când foițele nu s-au mai încrețit.

V.6.Consolidare la rece a stratului pictural.

Cleiul se va pensula fierbinte după ce e lăsat să pătrundă suprafața se presează ușor cu spatula prin intermediul unei folii de melinex. Surplusul se îndepărtează la fel, cu un tampon de vată îmbibat în apă ferbinte și foarte bine stors.

V.7.Chituire cu rumeguș

- lacunele sunt impregnate cu clei cald. Chitul se aplică cu ajutorul spatulei sau a sondei și se presează bine. Pentru lacunele mai adânci chitul se aplică în straturi succesive la un interval de timp suficient pentru uscarea fiecăruia dintre ele.

V.8.Curățarea versoului și a canturilor

curățarea s-a realizat prin frotare cu un tampon de vată îmbibat cu apă alcoolizată și mecanic cu bisturiul fără a antrena structura fibrei lemnoase.

V.9.Curățare lacune

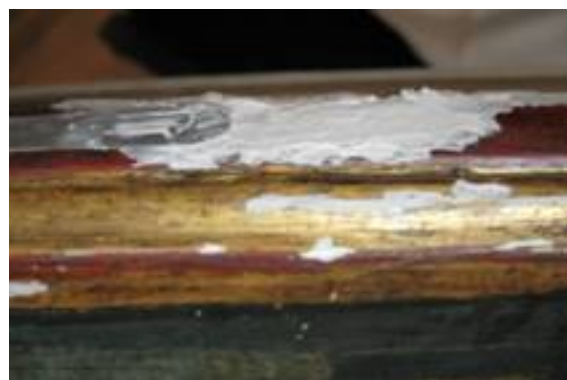
Curățarea s-a realizat cu apă alcoolizată și mecanic cu bisturiul fără a antrena structura fibrei lemnoase. Se insistă cu grijă în unghiul format cu stratul pictural.

V.10.Împregnarea lacunelor cu clei de pește

V.11.Chituirea lacunelor

Inițial se aplică un lapte de chit (clei de pește 9% și praf de cretă) iar în final are loc chituirea propriu-zisă prin aplicarea a 2-3 straturi succesive de chit cu spatula dentară, respectându-se regula „slab pe gras”.

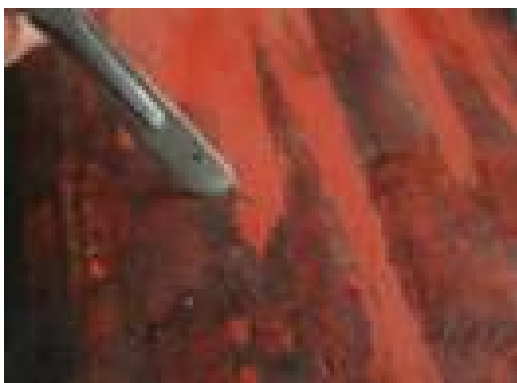
V.12.Finisarea chiturilor

Chiturile s-au finisat cu dop de plută umezit cu apă în mișcări circulare. În unghiurile formate cu rama s-a insistat mai mult și unde a fost nevoie s-a utilizat penseta cu vată înmuiată în apă.

V.13.Curățare mecanică

S-a îndepărtat mecanic verniul carbonizat până la ultimul strat inclusiv, în jumătatea inferioară a icoanei, pe veșmânt. Bisturiul s-a manevrat fără presiune asupra stratului pictural pentru a se evita erodarea peliculei de culoare

V.14.Curățare cu solvenți.

Foița de aur s-a curățat într-o primă etapă cu apa alcoolizată 20 %, după care s-a intervenit local cu Soluția 1.

În zonele mai dure, precum cea a aripilor arhanghelului, tratamentul cu soluții a fost însoțit de curățarea mecanică, folosindu-se bisturiul cu lamă șanjabilă.

De asemenea s-a folosit bisturiul acolo unde pelicula de culoare era foarte sensibilă .

15. Integrare cromatică

Primele au fost integrate uzurile și eroziunile la care s-a aplicat tehnica velatura. Pentru zonele mici chituite s-a folosit rittocco, iar pe zonele mari integrate s-a aplicat tratteggio, o tramă fină formată din juxtapunerea mai multor liniuțe de culori diferite, având sens vertical, menite să compună optic culoarea locală.

La toate cele trei tehnici se va respecta regula "cu un ton mai deschis și o tentă mai rece".

8. Vernisarea

S-a realizat folosind un verni compus dintr-o rășină naturală, damar, solubilizată esența de terebentină 12 %, cu un mic adaos de ceară (plastifiant).

icoană înainte de restaurare

Icoana dupa curatare

după operațiunea de chituire

icoană după restaurare